

Laiska työmyyrä

Lewis Trondheim haluaa pysytellä sarjakuvailmaisun pioneerina

TEKSTI: JUHA MÄKINEN
KUVA: TIINA PYRYLÄ

”OLEN laiska piirtäjä”, väittää Lewis Trondheim. Sama mies tehtailee vuosittain eri kustantamoille lähemmäs kymmenen uutta sarjakuva albumia.

Trondheim oli yksi Helsingin XIX sarjakuvafestivaalien päävieraista. 39-vuotiaan ranskalaispiirtäjän oikea nimi on **Laurent Chabosy**. Lewis Trondheim puolestaan on anagrammi sanoista ”The world is mine”.

Trondheim on tämän hetken kohutuimpia ja kehutuimpia ranskalaisia sarjakuvantekijöitä. Hämmästyttäen aiheuttanut erityisesti hänen tuottelaisuutensa ja nopea työtahtiinsa.

Trondheim kertoo yhden sivun piirtämisen vievän häneltä tunnin tai puoli toista. Kun vauhti on tällainen, on selvää, etteivät Trondheimin työt ole mitään erikoistekniikoilla hitaasti hiottuja timantteja. Hän piirtää nopeasti ja yksinkertaisesti – mutta myös selkeästi ja ilmeikkäästi.

”En suunnittele tarinoitani etukäteen kovinkaan tarkasti. Heittäydyn tarinointiin, pysähdyn joskus sivulla 35 ja katson, mitä onkaan tullut tehtyä.”

TRONDHEIMIN TUOTANTO on paitsi laaja, myös varsin moneen suuntaan kurkottava. Hän sanoo, että ainoa tyyli, joka häntä ei kiinnostaa, on realismi.

Suomeksi Trondheimilta on julkaistu kolme *Jussi Jänis* -albumia (WSOY) sekä omaelämäkerrallinen *Minä*, Lewis Trondheim (Asema).

”Nämä albumit antavat kuvan siitä,

Piirtäjän itsetutkiskelua albumissa *Minä*, Lewis Trondheim.

mitä tein kymmenen vuotta sitten. Sen jälkeen olen tehnyt paljon yhteistyötä muiden piirtäjien kanssa ja erilaisia kokeiluja.”

Jussi Jänis on keho nimivalinta suomentajalta. Se luo miellelyhtymän lasten eläinsarjakuviin. Alkuaan Lapinot-niminen sankari on kuitenkin jänis vain siinä määrin, missä Aku Ankka on ankka.

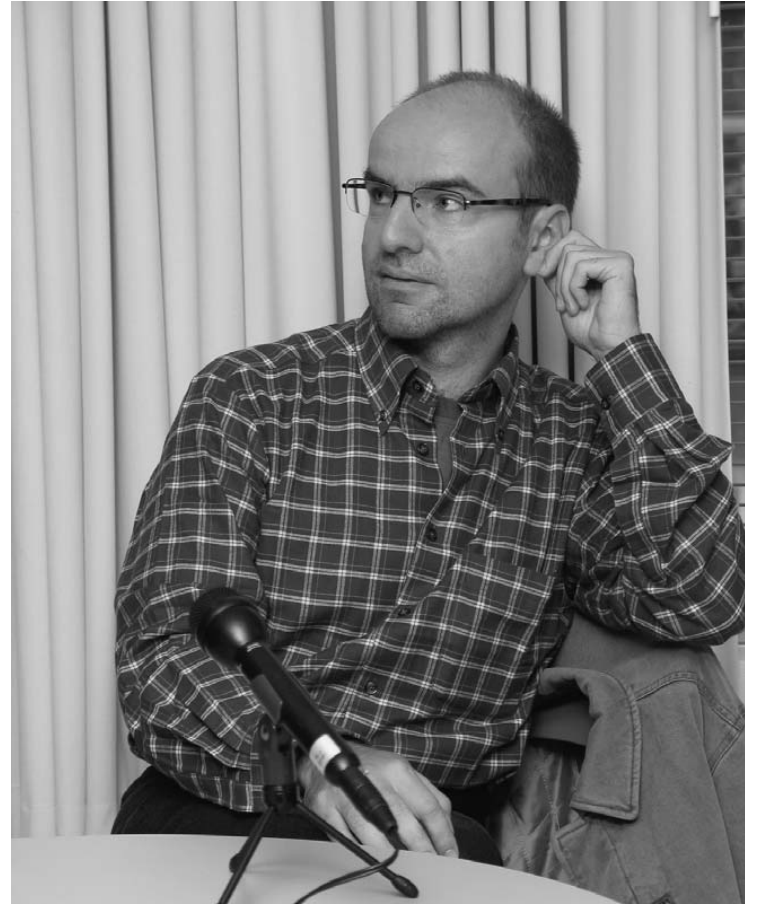
Lapinot -sarjan koukku on siinä, että sen hahmot ovat kuin näyttelijöitä, jotka Trondheim heittää erilaisiin rooleihin. Ensimmäisessä albumissa ollaan laskettelukeskuksessa, toisessa villissä lännessä.

Omaelämäkerrallisen sarjakuvan Trondheim on suosiolla jättänyt pariin yksittäiseen kokeiluun.

”Oman elämän kuvaaminen on ansa, johon on helppo jäädä koukkuun. Se, että kertoo jostain rehellisesti ja totuudenmukaisesti, ei vielä tee siitä mielenkiintoista.”

Uudemmissa töistään Trondheim suosittelisi suomalaiskustantajille Ranskassa näinä päivinä ilmestyvää *Alien*-albumiaan, jota hän luonnehtii ”lastenkirjaksi ufo-lapsille”.

TRONDHEIM ON jättänyt jälkensä ranskalaiseen sarjakuvaan myös siitä kautta, että hän oli mukana perustamassa l'Associationia, josta tuli 1990-luvun tärkein vaihtoehtosarjakuvan kustantamo. Association on julkaissut myös monien suomalaispiirtäjien töitä.

”Teen yhä tiivistä yhteistyötä kaikkien perustajien kanssa. Associationilla voin julkaista sellaisia töitä, joita muut kustantajat eivät huolisi. Ensi tammikuussa on tulossa haastattelukirja, jonka aiheena on vanheneminen sarjakuvantekijänä.”

Trondheim valittelee, että vain harva

yli 60-vuotias sarjakuvapiirtäjä tekee mitään mielenkiintoista. Hän itse haluaa pysyä uusiutumiskykyisenä pioneerina. Kysyttäessä, mikä mahtaisi olla ranskalaisen sarjakuvan mielenkiintoisin ilmiö juuri nyt, Trondheim vastaa itsevarmasti: ”Ainakin minä olen osa sitä.”

Supersankari Kekkonen valtiomiehenä ja konnana

Matti Hagelberg: Kekkonen.
Otava 2004.

SUOMEN poliittisen historian ohittamaton ja ylittämätön sankari Urho Kekkonen on ollut historioitsijoiden ja kommentaattoreiden hampaissa vuodesta toiseen. Tämän syksyn kirjasato toi tullessaan mm. Kekkonen poliittisen elämäkerran, Kekkosesta kertovan romaanin ja sarjakuvakirjan.

Kekkosesta on muodostunut legenda, josta on valtaisan tulkinta- ja tutkimusmäärän vuoksi vaikea löytää uutta sanottavaa. Mutta mielikuvituksen päästessä valloilleen on aiheessa vielä paljon kaluttavaa. Tämän todistaa Matti Hagelbergin sarjakuvakirja.

Hagelberg ei anna faktojen hämärtää ”todellisempaa” kuvaa Kekkosesta: Kekkonen on Suomen kansan myyttistä tarustoa, josta jokaisella riittää mielipiteitä. Tekijä mytologisoi sumeilematta historian käänteitä. Ja sotkee myyttejä ja sankareita keskenään.

Kirjan päähenkilö, joka muistuttaa ulkoisesti erehdyttävästi tekijän aiempien kirjojen päähenkilö herra Matti Hagelbergiä, käy niin valaan vatsassa kuin kuussakin lausuen legendaariset sanat: ”Kansalaiset, medborgare”. Kekkonen ilmestyy myöskin haamuna Matti Nykäselle ja vieraillee Elviksen kotona.

Juonenkäänneet seuraavat vain löyhästi Kekkonen elämäkerrasta: päähenkilön kuolemanjälkeinen elämä täyttää lä-

hes puolet teoksesta ja hahmo saa muutenkin ylimaallisia piirteitä.

Hagelbergin teos onnistuu parodioimalla näyttämään Kekkonen yhtäaikaista osana kansallista mytologiaa absurdin huumorin sulattaessa näkökulmat iloiseksi sekamelskaksi.

Piirroksissa on hyödynnetty underground-sarjakuvista tuttua tekniikkaa, joka vahvistaa vaikutelmaa myyttisestä kohteesta: raapekartongille laadittu kuvitus on valtiomiesmäisen jyrkevää.

Tässä voi kuitenkin piillä myös teok-

sen heikkous, sillä 200-sivuinen järkäle muodostuu ehkä turhan raskaaksi palaksi kerralla ahmaistavaksi. Toisaalta kirja on antoisa juuri hitaasti pureskeltaessa täyteen ladatun kuvituksensa vuoksi.

Ongelman teoksessa on lähinnä sen katkonaisuus: episodimaisia jaksoja yhdistää monesti vain päähenkilö. Kekkonen voi jo laajuutensa puolesta luonnehtia Puupäähätulla palkitun tekijänsä tähänastiseksi pääteokseksi.

TOMMI KOTONEN

Suurmiehet kohtaavat Matti Hagelbergin sarjakuvassa.

Sarjakuvalla menee vaihteeksi hyvin

SARJAKUVAN YSTÄVÄLLÄ ei ole Suomessa helppoa. Korkeatasoista sarjakuvaa luetaan, tuetaan ja ostetaan niin vähän, että kustantamoille sen julkaiseminen on aina riski. Erityisesti käänösarjakuvan asema on ollut surkealla tollalla lähes kymmenen vuoden ajan.

Tällä hetkellä näyttää kuitenkin valoisammalta. Jopa suuret kustantamot ovat uskaltaneet kokeilemaan kepillä jättä-

Otava julkaisi tämän syksyn varsinaisen kotimaisen tapauksen, **Matti Hagelbergin Kekkonen**-albumin. Ulkomailta Otava on huomannut iranilaissyntyisen **Marjane Satrapin**, joka käsittelee omaelämäkerrallisessa *Persepolis*-albumissaan Iranin lähihistoriaa.

WSOY on poiminut mielenkiintoisen satsin tekijöitä uudemmassa ranskalaisesta sarjakuvasta: **Lewis Trondheimin** ja **Dupuy-Berberian** -kaksikon julkaisu alkoi jo vuosi sitten, ja tänä syksynä joukkoon liittyy kehuttu **Christophe Blain**.

”Halusimme selkeästi kustantaa suhteellisen tuoretta eurooppalaista laatusarjakuvaa, joka puhuttelisi nyky-yleisöä”, kertoo WSOY:n sarjakuvapuolesta vastaava kustannustoimittaja **Mikael Ahlström**.

Ahlströmin mukaan albumeista otetaan 1000–3000 kappaleen painokset. Menekistä hän toteaa, että ”saisivathan nämä paremminkin myydä”, mutta suhtautuu kuitenkin luottavaisesti tule-

vaan.

Pienemmistä, sarjakuvaan erikoistuneista kustantamoista on erityisesti Arktinen Banaani rohkastunut tänä vuonna laajentamaan julkaisujensa määrää – ja erityisesti laatua. Kustantamo panostaa tänä vuonna vahvasti kotimaiseen taidesarjakuvaan. Syksyn satoon kuuluvat muun muassa **Timo Mäkelän**, **Kati Kovacsin** ja **Ville Pynnösen** uutuusalbumit.

”Meidän lähtökohtamme on sarjakuvan tuotteistaminen”, kertoo Arktisen Banaanin kustantaja **Harto Pasonen**.

”Pyrimme laajentamaan sarjakuvan lukijapiiriä tekemällä houkuttelevia tuotteita, jotka eivät ensimmäisenä mainosta sarjakuvallisuuttaan. Esimerkiksi loppuvuoden julkaisuistamme kaikki ovat kovakantisia. Timo Mäkelän *Roomaa* ovat hyvin iäkkäätkin ihmiset ostaneet itselleen.”

Kansien pehmeys tai kovuus näkyy albumin hinnassa, mutta sillä on Pasonen mukaan oleellinen merkitys myös albumin markkinoinnin ja myynnin kannalta:

”Pehmeäkantainen albumi ei nivelly yhtä helposti kirjakauppojen logistiikkaan. Sen riskit ovat suuremmat. Kehitys suosii tällä hetkellä kovakantista kirjaa, olkoonkin, että se on myös kalliimpi. Kovakantista on helpompi tuottaa ja personoida.”

JUHA MÄKINEN